ישראל חבה לארצות הברית הכרת תודה עמוקה לא את עצם קיומה

written by פרופ׳ זכי שלום | 10.11.2026

לנשיא דונלד טראמפ מותר להתגאות במדיניותו, להדגיש את תרומתו לביטחון ישראל ולבקש עליה אשראי פוליטי. אבל בין הכרת תודה לידיד לבין קבלת הטענה שהוא הסיבה לקיומנו עובר גבול וראש ממשלת ישראל חייב להבהיר אותו.

כבר במערכת הבחירות של 2024 הזהיר טראמפ כי אם קמלה האריס תיבחר, ישראל לא תהיה קיימת בתוך שנתיים. כעת הוא מציג את אותו רעיון בדיעבד: ישראל לא הייתה קיימת אלמלא דונלד טראמפ. בריאיון ל"60 דקות" הוא קשר בין הגנתה של ארצות הברית על מדינות אחרות לבין דרישתו שיחזירו לה את עלויות המלחמה, והזכיר את ישראל באותו רצף.

אלה אינן רק מחמאות שהנשיא מעניק לעצמו. זהו תיאור של ישראל כמדינה שעצם קיומה מותנה בחסדיו.

התיאור הזה פוגע במעמדה של ישראל. הוא מחליף דימוי של שותפה חזקה, בעלת יכולות ואחריות, בדימוי של מדינה שאינה מסוגלת לשרוד בלי מושיע מבחוץ. הוא עלול לעודד את אויביה להאמין ששינוי פוליטי בוושינגטון יותיר אותה חסרת מגן, ולהרגיל את ידידיה לראות בה נטל התלוי בהגנתם.

אין צורך להתכחש לחשיבותה העצומה של ארצות הברית כדי לדחות את התמונה הזאת. סיוע צבאי, שיתוף פעולה מודיעיני, תמיכה מדינית ושותפות בהגנה עשויים להיות בעלי חשיבות מכרעת. אבל שותפות אינה בעלות, והכרת תודה אינה שטר חוב על קיומה של מדינה.

גם אין צורך להמעיט באיומים. טבח 7 באוקטובר היה אסון לאומי. מתקפה רחבה יותר הייתה עלולה להביא לאסון גדול עוד יותר. האיום הגרעיני מחייב רצינות ואחריות, לא ביטחון עצמי ריק. ואולם, מכאן לא נובעת המסקנה שטראמפ יכול להציג את השמדתה של ישראל אלמלא מעשיו כעובדה מוכחת. זו טענה על תרחיש שלא התרחש, לא עובדה שאפשר לאמת.

הלקח הישראלי אינו שאין לנו צורך בידידים. הלקח הוא שאסור לנו להפקיד בידיהם את מלוא האחריות לגורלנו. עלינו לחזק את הברית עם ארצות הברית ובה בעת לשמור על יכולת פעולה והכרעה עצמאית. שתי המשימות משלימות זו את זו; האחת אינה מבטלת את האחרת.

אין פירוש הדבר שעל ישראל לחשוף יכולות, לפרט תוכניות פעולה או להכריז על יעדיה של תגובה גרעינית. עליה לשמר מסר הרתעתי ברור: מי שינסה להשמיד אותה אינו יכול להניח שהוא עצמו יישאר מחוץ לסכנה. מדינה שתשגר נשק גרעיני לעבר ישראל צריכה לדעת שהיא

מסכנת בכך גם את קיומה שלה.

זהו מסר שנועד למנוע מלחמה, לא לבטא השתוקקות למלחמה. מטרתו לשלול מן התוקפן את האפשרות לדמיין שיוכל להמיט אסון על ישראל ולצאת ממנו בשלום. אין צורך להפוך אותו לאיום גורף על עמים ואוכלוסיות, ואין צורך להתחייב מראש לתוצאה צבאית מסוימת כדי שיהיה תקיף.

לכן נדרשת תשובה ישראלית מכבדת וברורה לנשיא. לא מריבה, לא עלבון ולא התכחשות לידידות, אלא הבהרת יסוד:

"אדוני הנשיא, ישראל מעריכה את ידידותך ואת תרומתה של ארצות הברית לביטחונה. אנחנו מבקשים להעמיק את השותפות הזאת. אבל קיומה של ישראל אינו מתנה של נשיא אמריקאי, ואינו מותנה בזהותו של מי שיושב בבית הלבן.

"האחריות להגנת ישראל מוטלת עלינו. איננו מבקשים מאמריקה לשאת במקומנו באחריות הזאת, ואין לפרש את הכרת התודה שלנו כהודאה שאין לנו קיום בלעדיה.

"ישראל תוסיף לבנות את כוחה, לתקן את כשליה ולשמור על יכולתה להגן על עצמה. מי שישקול להעמיד את עצם קיומה בסכנת השמדה חייב לדעת שהוא מעמיד בסכנה גם את קיומו שלו".

כך צריכה מדינה ריבונית לדבר עם בעלת בריתה: בהערכה ובידידות, אך בלי לוותר על כבודה ובלי למסור לאחרים את האחריות לגורלה.

פורסם במעריב, בתאריך 10 בנובמבר 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.